

Authors' contribution/
Wkład autorów:
A. Study design/
Zaplanowanie badań
B. Data collection/
Zebranie danych
C. Statistical analysis/
Analiza statystyczna
D. Data interpretation/
Interpretacja danych/
E. Manuscript
preparation/
Przygotowanie tekstu
F. Literature search/
Opracowanie
piśmiennictwa
G. Funds collection/
Pozyskanie funduszy

**BENEFITS OF BELONGING TO THE CITTASLOW NETWORK IN THE
OPINION OF RESIDENTS OF MEMBER CITIES**

**KORZYŚCI Z PRZYNALEŻNOŚCI DO SIECI CITTASLOW W OPINII MIESZKAŃCÓW
MIAST CZŁONKOWSKICH**

Iwona Batyk^{1(A,B,C,D)}, Małgorzata Woźniak^{2(E,F,G)}

¹University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Faculty of Economics
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Wydział Nauk Ekonomicznych

²University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Faculty of Environmental Science
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Wydział Nauk o Środowisku

Batyk, I., Woźniak, M. (2019). Benefits of belonging to the Cittaslow Network in the opinion of residents of member cities/ Korzyści z przynależności do Sieci Cittaslow w opinii mieszkańców miast członkowskich. *Economic and Regional Studies*, 12(1), p. 56-67. <https://doi.org/10.2478/ers-2019-0006>

ORIGINAL ARTICLE

JEL code: R11

Submitted:
December 2018

Accepted:
February 2019

Tables: 3
Figures: 2
References: 19

ORYGINALNY ARTYKUŁ
NAUKOWY

Klasyfikacja JEL: R11

Zgłoszony:
grudzień 2018

Zaakceptowany:
luty 2019

Tabele: 3
Rysunki: 2
Literatura: 19

Summary

Subject and purpose of work: The article presents the results of a study which aimed to elicit the opinions of the residents of Polish cities belonging to the Cittaslow Network.

Materials and methods: The surveys were conducted among 100 residents from 10 Polish Cittaslow cities.

Results: Most of the respondents did not identify the city's accession to the Cittaslow with the improvement of the quality of their lives. The residents' opinions concerning the changes that occurred after joining the Network depended on their gender, age and education.

Conclusions: The survey results have revealed that the membership of the Cittaslow is strictly promotional. Its main objective is to raise funds from projects that promote the idea of Cittaslow as well as to get a promotion by participating in various international events. The opinions of the inhabitants of Cittaslow cities indicate the lack of significant effects established in relevant documents and strategies.

Keywords: Cittaslow, quality of life, sustainable development, social activities, environmental protection

Streszczenie

Przedmiot i cel pracy: Publikacja zawiera wyniki badań, których celem było poznanie opinii mieszkańców polskich miast należących do Sieci Cittaslow.

Materiały i metody: Badania ankietowe przeprowadzono wśród 100 mieszkańców pochodzących z 10 polskich miast członkowskich.

Wyniki: Większość respondentów nie utożsamiała przystąpienia miasta do Sieci Cittaslow z poprawą jakości życia mieszkańców. Opinie mieszkańców na temat zmian, jakie nastąpiły po wstąpieniu do Sieci zależne były od płci, wieku i wykształcenia respondentów.

Wnioski: Na podstawie uzyskanych wyników badań można stwierdzić, iż przystąpienie miast do Sieci Cittaslow jest działaniem stricte promocyjnym, którego głównym celem jest pozyskanie środków finansowych z projektów promujących idee Cittaslow oraz uzyskanie możliwości reklamy poprzez uczestnictwo w różnego rodzaju imprezach o randze międzynarodowej. Opinia mieszkańców miast Cittaslow wskazuje, na brak znaczących efektów jakie zakładane są w dokumentach i strategiach.

Słowa kluczowe: Cittaslow, jakość życia, rozwój zrównoważony, działania społeczne, ochrona środowiska

Address for correspondence/ Adres korespondencyjny: dr inż. Iwona Michalina Batyk (ORCID 0000-0002-6230-7441), Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Wydział Nauk Ekonomicznych, ul. Oczapowskiego 4, 10-719 Olsztyn, Polska; tel. +48 89 523 47 57, e-mail: iwona.batyk@uwm.edu.pl; dr hab. inż., prof. UWM, Małgorzata Woźniak (ORCID 0000-0003-4717-7295), Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Wydział Nauk o Środowisku, Al. Warszawska 117A, 11-041 Olsztyn, Polska; tel. +48 89 524 56 05; e-mail: mawoz@uwm.edu.pl;

Journal indexed in/ Czasopismo indeksowane w: AgEcon Search, AGRO, BazEkon, Index Copernicus Journal Master List, ICV 2017: 100,00; Polish Ministry of Science and Higher Education 2015-2018: 9 points/ AgEcon Search, AGRO, BazEkon, Index Copernicus Journal Master List ICV 2017: 100,00; Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego 2015-2018: 9 punktów. **Copyright:** © 2019 Pope John Paul II State School of Higher Education in Białą Podlaską, Iwona Batyk, Małgorzata Woźniak. All articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0) License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>), allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and to remix, transform, and build upon the material, provided the original work is properly cited and states its license.

Introduction

The changing needs and expectations of the society contribute to the emergence of new initiatives and projects. They are aimed at striving for sustainable development and improving the quality of life. The Cittaslow City Network is an example of an undertaking that fits into sustainable development as well as a trend in the interest of tourism.

Appreciation of the potential of small towns is a trend that is part of the sustainable development assumptions. Cittaslow belongs to the concept of promoting a different way of urban development, focusing on diversity, built on the basis of historical and cultural heritage and local traditions, attracting a slow and peaceful pace of life (Radstrom, 2011; Semmens, Freeman, 2012; Presenza, Abbate, Perano, 2015). Cittaslow cities adopt common targets for improving the quality of life and cultivate the culture of good living. First of all, they focus on pro-social and pro-environmental activities, they care about preserving the unique character of each city through the renovation of monuments and nurturing the production and cuisine. A characteristic feature of the Cittaslow cities is also the development of traditional hospitality. The idea of Cittaslow assumes the use of modern technologies and innovative ways of organizing the city.

The Cittaslow International Network was founded in 1998 in Italy. At the beginning, the main aim was to resist the expansive promoting fast food, but now the idea of slow moves into other spheres of life (Kąkol, 2012). The International Association of Cittaslow Cities is a non-profit organization whose logo is the orange snail in the crown of buildings (Statute Cittaslow, 2013). International associations may include cities with less than 50,000 inhabitants. The seat of the office of the International Network of Cittaslow is the Italian city of Orvieto. At present, 28 Polish cities belong to the network of "cities of good quality of life", of which 20 are in the province Warmia-Mazury. The first cities from Poland joined the network of "cities of good quality of life" in 2006 and several months later, the Polish National Network of Cittaslow was established (<https://cittaslowpolska.pl/index.php/en/>).

The idea of the Cittaslow International Network is to promote a culture of good, harmonious life in a smaller cities as to city congestion and globalization. Cities associated in the Network aspire to sustainable development and urban policy providing for appropriate relationship between economic growth, environmental care and improving the quality of life of residents. Local authorities and local communities in its activities the greatest importance are focused on:

- sustainable development of small towns using local resources,
- improving the quality of life of residents, among others thanks to the creation of an appropriate urban infrastructure and places of rest and recreation,
- protection of the environment and promotion of ecological attitudes among residents,

Wstęp

Zmieniające się potrzeby i oczekiwania społeczeństwa przyczyniają się do powstawania nowych inicjatyw i projektów. Mają one na celu dążenie do zrównoważonego rozwoju oraz podnoszenie jakości życia. Przykładem przedsięwzięcia, które wpisuje się w zrównoważony rozwój jak również w nurt zainteresowań turystyki jest Sieć Miast Cittaslow.

Docenienie potencjału niewielkich miast to trend wpisujący się w założenia zrównoważonego rozwoju. Cittaslow należy do koncepcji promującej inny sposób rozwoju miast, koncentrujący się na różnorodności, zbudowanej w oparciu o dziedzictwo historyczne i kulturowe oraz lokalne tradycje, przyciągające powolnym i spokojnym tempem życia (Radstrom, 2011; Semmens, Freeman, 2012; Presenza, Abbate, Perano, 2015). Miasta Cittaslow przyjmują wspólne cele dla polepszania jakości życia mieszkańców i przybliżania kultury dobrego życia. Przede wszystkim stawiają na działania prospołeczne i prośrodowiskowe, dbają o zachowanie niepowtarzalnego charakteru każdego z miast poprzez odnowę zabytków oraz pielęgnowanie wytwórczość i kuchni. Charakterystyczną cechą miast Cittaslow jest również rozwijanie tradycyjnej gościnności. Idea Cittaslow zakłada wykorzystywanie nowoczesnych technologii i nowatorskich sposobów organizacji miasta.

Sieć Cittaslow powstała w 1998 roku we Włoszech. Początkowo głównym jej celem było przeciwstawienie się ekspansywnemu rozwojowi obiektów gastronomicznych typu fast food, natomiast obecnie idea slow zaczęła przenosić się na inne sfery życia (Kąkol, 2012). Międzynarodowe Stowarzyszenie Miast Cittaslow jest organizacją non profit, której logiem jest pomarańczowy ślimak w koronie z budynków (Statut Cittaslow, 2013). Do międzynarodowego stowarzyszenia mogą należeć miasta liczące mniej niż 50 tys. mieszkańców. Siedzibą biura Międzynarodowej Sieci Miast Cittaslow jest włoskie miasto Orvieto. Obecnie do sieci „miast dobrej jakości życia” należy 28 polskie miasta, z których 20 znajduje się w woj. warmińsko-mazurskim. Pierwsze miejscowości z Polski przystąpiły do sieci „miast dobrej jakości życia” w 2006 r. a kilkanaście miesięcy później powołano Polską Krajową Sieć Miast Cittaslow (<https://cittaslowpolska.pl/index.php/pl/>).

Ideą międzynarodowego ruchu Cittaslow jest propagowanie w mniejszych miejscowościach kultury dobrego, harmonijnego życia stanowiącego alternatywę wobec wielkomiejskiego pośpiechu i globalizacji. Miasta zrzeszone w Sieci dążą do zrównoważonego rozwoju, polityki miejskiej zapewniającej właściwe relacje między wzrostem gospodarczym, ochroną środowiska i poprawą jakości życia mieszkańców. Władze lokalne oraz lokalne społeczności w swojej działalności największą wagę koncentrują na:

- zrównoważonym rozwoju miasteczek wykorzystującym miejscowe zasoby,
- poprawie jakości życia mieszkańców m.in. dzięki tworzeniu odpowiedniej infrastruktury miejskiej oraz miejsc odpoczynku i rekreacji,

- care for cultural values, renewal of monuments and aesthetics of cities,
- promoting the culture of hospitality, also by providing a rich cultural and recreational offer to residents and tourists, as well as the appropriate promotion of these assets,
- promotion of local products, crafts and cuisine,
- elimination of architectural barriers hindering the movement of people with disabilities.

The benefits of being part of the Cittaslow City Network can result from many aspects. The area of environmental policy may include activities in the area of: reduction of pollution of water, air and traffic noise as well as reduction of rubbish. New bicycle paths, pavements, parks and resting places for residents are created. Cittaslow is part of the concept of sustainable consumption promoted by the European Union, which condition is the increase of ecological awareness of consumers (Kiełczewski, 2004, Mróz, 2010, Hill, 2010, Kramer, 2011, Włodarczyk-Śpiewak, 2011, Cudowska-Sojko, 2012). This awareness means not only an adequate level of knowledge about the impact of human activities on the natural environment, but also taking specific actions, changing habits, lifestyle, market behaviors (Czubała, 2011, Domeradzi, Tyburski, 2011).

The cities of Cittaslow promote the concept of sustainable development, in which socio-economic goals are related to care for the environment and the use of energy to ensure the continuity of change (Banachowicz, Danielewicz, 2006). This should be understood as meeting current needs without sacrificing the ability of future generations to meet their own needs by balancing environmental, economic and social issues (Mahesh Basantani, 2008). Cities differentiate the specific conditions in which they operate and the changing environment. In the opinion of Farelnek and Stanowicka (2016), the choice of a sustainable development path is an individual decision of each city.

The Polish City Network of Cittaslow has been operating since 2007 and the founding cities are: Reszel, Biskupiec, Bisztynek, Lidzbark Warmiński from the Warmia and Mazury Voivodeship (Cittaslow Vademecum, 2013). In 2010, the network joined two cities: Nowe Miasto Lubawskie from the Warmia and Mazury Voivodeship and Murowana Goślina from Wielkopolska Voivodeship. In 2012, the network joined three cities: Ryn, Olsztynek and Lubawa from the Warmia and Mazury Voivodeship. In 2013 to Polish Cittaslow Network joined: Gołdap, Barczewo, Dobre Miasto from the Warmia and Mazury Voivodeship, Kalety from the Silesia Voivodeship Silesian and Rejowiec Fabryczny from the Lublin Voivodeship. In 2014, the Cittaslow joined: Pasym, Górowo Iławeckie, Nidzica from Warmia and Mazury Voivodeship and Nowy Dwór Gdański from the Pomerania. In 2015, the Network joined: Bartoszyce, Działdowo Lidzbark, Orneta (Warmia and Mazury Voivodeship) and Prudnik (Opole Voivodeship). The number of Polish member cities is growing, currently the status of the city of Cittaslow also has: Sępólno and Jeziorany (Warmia and Masury Voivodeship) and Sianów (West

- ochronie środowiska i promowaniu postaw ekologicznych wśród mieszkańców,
- dbałości o wartości kulturowe, odnowę zabytków i estetykę miast,
- upowszechnianiu kultury gościnności, także poprzez zapewnienie bogatej oferty kulturalnej i rekreacyjnej mieszkańcom i turystom, a także odpowiednia promocja tych atutów,
- promocji lokalnych produktów, rzemiosła oraz kuchni,
- eliminacji barier architektonicznych, utrudniających poruszanie się osobom niepełnosprawnym.

Korzyści, jakie daje przynależność do Sieci Miast Cittaslow mogą wynikać z wielu aspektów. Obszar polityki środowiskowej może obejmować działania w zakresie: zmniejszenia zanieczyszczenia wody, powietrza i hałasu ulicznego oraz redukcję śmieci. Powstają nowe ścieżki rowerowe, chodniki, parki i miejsca odpoczynku dla mieszkańców. Cittaslow wpisuje się w propagowaną przez Unię Europejską koncepcję konsumpcji zrównoważonej, której warunkiem jest wzrost świadomości ekologicznej konsumentów (Kiełczewski, 2004; Mróz, 2010; Hill, 2010; Kramer, 2011; Włodarczyk-Śpiewak, 2011; Cudowska-Sojko, 2012). Świadomość ta oznacza nie tylko odpowiedni poziom wiedzy o wpływie działalności ludzi na środowisko naturalne, ale i podejmowanie określonych działań, zmianę zwyczajów, stylu życia, zachowań rynkowych (Czubała, 2011; Domeradzi, Tyburski, 2011).

Miasta Cittaslow promują koncepcję zrównoważonego rozwoju, w którym cele społeczno-gospodarcze są powiązane z dbałością o środowisko i wykorzystanie energii w celu zapewnienia ciągłości zmian (Banachowicz, Danielewicz, 2006). Należy przez to rozumieć zaspokojenie obecnych potrzeb bez poświęcania zdolności przyszłych pokoleń do zaspokajania ich własnych potrzeb poprzez równoważenie kwestii środowiskowych, ekonomicznych i społecznych (Mahesh Basantani, 2008). Miasta różnicują specyficzne warunki, w jakich funkcjonują oraz zmieniające się otoczenie. W opinii Farelnek i Stanowickiej (2016) wybór ścieżki zrównoważonego rozwoju jest indywidualną decyzją każdego z miast.

Polska Sieć Miast Cittaslow działa od 2007 roku a miastami założycielskimi są: Reszel, Biskupiec, Bisztynek, Lidzbark Warmiński (Cittaslow Vademecum, 2013). W 2010 r. do sieci dołączyły 2 miasta: Nowe Miasto Lubawskie z woj. warmińsko-mazurskiego i Murowana Goślina z Wielkopolski. W 2012 r. kolejnymi miastami członkowskimi zostały: Ryn, Olsztynek i Lubawa a w 2013 r. do Sieci Miast Cittaslow przystąpiły: Gołdap, Barczewo, Dobre Miasto (woj. warmińsko-mazurskie), Kalety (woj. śląskie) oraz Rejowiec Fabryczny (woj. lubelskie). W 2014 roku do Sieci Miast Cittaslow przyłączyły się trzy miasta z woj. warmińsko-mazurskiego: Pasym, Górowo Iławeckie, Nidzica oraz Nowy Dwór Gdański z woj. pomorskiego. W 2015 r. do Sieci wstąpiły: Bartoszyce, Działdowo, Lidzbark i Orneta z woj. warmińsko-mazurskiego oraz Prudnik (woj. opolskie). Liczba polskich miast członkowskich rośnie, aktualnie sta-

Pomeranian Voivodeship), Rzgów (Wielkopolska Voivodeship), and Głubczyce (Opole Voivodeship) (www.cittaslowpolska.pl 13.10.2018).

Aim and scientific context of the study

The article is the result of an analysis of literature and documents containing the idea and goals of the International Cittaslow Network and the Polish Cittaslow Network. The information contained in the available literature pertains only to the theoretical assumptions of the International Cittaslow Association and the perspectives seen by the city authorities (Zadęcka, 2017), whereas there are no publications on the opinions of the residents of cities belonging to the Cittaslow network. In Poland, no studies have so far been published regarding the assessment of the impact of membership in the Cittaslow Network on the socio-economic aspects of sustainable development and the quality of life. This is the current topic, and the results of the research may contribute to a better recognition of the needs and opinions of Cittaslow residents and to achieve better results from affiliation to the Network. The presented arguments prompted the author to carry out this research, the purpose of which was to get to know the opinions of residents of Polish cities belonging to the Cittaslow City Network on the effects of affiliation to the Network. The following research hypothesis was adopted - the city's belonging to the Cittaslow Network influences the improvement of the quality of life of its inhabitants.

The study concerned the assessment of the impact of cities belonging to the Cittaslow Network on selected socio-economic aspects and the quality of life of residents.

Materials and methods

The research was carried out in 2017 among 100 residents from 10 Polish member cities, diverse in terms of the number of inhabitants and tourist attractiveness. In the group of cities below 5 thousand residents were selected: Bisztynek, Pasym, Reszel and Ryn. Cities with 5 to 10 thousand inhabitants were represented by: Barczewo and Olsztynek. Among cities from 10 to 20 thousand inhabitants were: Biskupiec, Gołdap, Dobre Miasto and Lidzbark Warmiński.

A random selection of respondents was used. The diagnostic survey method and the direct interview method were used for the research. 10 people from each city participated in personal interviews. The research tool was an interview questionnaire.

The numerical analysis and descriptive statistics were used to interpret the results. In order to assess to what extent the differences between respondents' answers were a matter of chance, and to what extent regularity, appropriate statistical tests were used. The selection of tests was conditioned by the nature of the analyzed data. Comparisons of the distribution

tus miasta Cittaslow posiadają także: Sępólno i Jeziorany (woj. warmińsko-mazurskie) oraz Sianów (woj. zachodniopomorskie), Rzgów (woj. wielkopolskie), Głubczyce (woj. opolskie) (www.cittaslowpolska.pl 13.10.2018).

Cele badawcze i kontekst naukowy badań

Artykuł jest wynikiem analizy literatury i dokumentów zawierających idee oraz cele Międzynarodowej Sieci Cittaslow oraz Polskiej Sieci Cittaslow. Informacje zawarte w dostępnej literaturze dotyczą jedynie teoretycznych założeń Międzynarodowego Stowarzyszenia Miast Cittaslow oraz perspektyw, jakie dostrzegają władze miast (Zadęcka, 2017), natomiast nie ma publikacji na temat opinii mieszkańców miast należących do sieci Cittaslow. W Polsce nie były dotychczas publikowane badania dotyczące oceny wpływu przynależności do Sieci Cittaslow na społeczno-gospodarcze aspekty zrównoważonego rozwoju oraz jakość życia. Jest to aktualny temat, a wyniki badań mogą przyczynić się do lepszego rozpoznania potrzeb i opinii mieszkańców miast Cittaslow oraz osiągnięcia lepszych efektów z przynależności do Sieci. Przedstawione argumenty skłoniły autora do realizacji niniejszego badania, którego celem było poznanie opinii mieszkańców polskich miast należących do Sieci Miast Cittaslow na temat efektów, jakie związane są z przynależnością do Sieci. Przyjęto następującą hipotezę badawczą – przynależność miasta do Sieci Cittaslow wpływa na poprawę jakości życia jego mieszkańców.

Badanie dotyczyło oceny wpływu przynależności miast do Sieci Cittaslow na wybrane aspekty społeczno-gospodarcze oraz jakość życia mieszkańców.

Materiały i metody

Badania przeprowadzono w 2017 r. wśród 100 mieszkańców pochodzących z 10 polskich miast członkowskich, zróżnicowanych pod względem liczby mieszkańców oraz atrakcyjności turystycznej. W grupie miast poniżej 5 tys. mieszkańców wytypowano: Bisztynek, Pasym, Reszel i Ryn. Miasta posiadające od 5 do 10 tys. mieszkańców reprezentowały: Barczewo i Olsztynek. Wśród miast od 10 do 20 tys. mieszkańców znalazły się: Biskupiec, Gołdap, Dobre Miasto i Lidzbark Warmiński.

Zastosowano losowy dobór respondentów. Do badań wykorzystano metodę sondażu diagnostycznego oraz metodę wywiadu bezpośredniego. W wywiadach osobistych uczestniczyło po 10 osób z każdego miasta. Narzędziem badawczym był kwestionariusz wywiadu.

Do interpretacji wyników wykorzystano analizę liczebności oraz statystykę opisową. W celu oceny, na ile różnice pomiędzy odpowiedziami respondentów były kwestią przypadku, a na ile odzwierciedleniem prawidłowości, zastosowano odpowiednie testy statystyczne. Dobór testów uwarunkowany był charak-

of variants of answers to individual questions from the interview questionnaire were made using the χ^2 test, assuming the significance level $\alpha \leq 0.05$. The χ^2 test confirmed the existence of a relationship between sociodemographic characteristics and the respondents' perceptions of changes in the quality of life after cities joined the Cittaslow network.

The study involved 61% women and 39% men. Respondents declared higher education (27%), secondary (51%), vocational (17%) and basic (5%) education. The largest group in the study were people aged 18-25 - 40%, respondents aged 46-55 were 18%, aged 26-35 - 17% and over 55 - 14%. The least numerous group were people aged 36-45 - 11%.

Results

Most of respondents (90%) had knowledge about the city's ownership of the Cittaslow City Network. Only 10% of all respondents did not have such knowledge, they were representatives of: Biskupiec (3%), Bisztynka and Dobrego Miasta (2% each), and Lidzbark Warmiński, Reszel and Ryn (1% each).

Among the participants of the interviews, 6 out of 10 residents of Barczewo, Biskupiec, Reszel and Ryn and 7 out of 10 in the case of Bisztynka identified other cities belonging to the Cittaslow Network. Representatives of the other cities had little knowledge of other cities belonging to the Network. Among the well-known cities belonging to the Cittaslow City Network, respondents most often indicated: Lidzbark Warmiński (17%), Reszel and Dobre Miasto (respectively 13%, Olsztynek (11%).

Significant differences in respondents' opinions concerned changes in the quality of life of urban residents that followed the city's accession to the Cittaslow City Network. The most responses concerning positive changes related to membership in the Network were granted by the residents of: Biskupiec, Dobrego Miasta and Lidzbark Warmiński (respectively, 4 out of 10 people), Barczewo, Olsztynek and Pasymia (respectively, 3 out of 10 people). Among the residents of Ryn, Gołdap and Bisztynka only 1 out of 10 people noticed such changes. Almost half of the respondents (46%) claimed that the fact that their city belongs to the Cittaslow Network has a moderate influence on socio-economic development. Every third respondent (29%) did not notice such an impact, 25% of respondents recognized that belonging to the Cittaslow City Network largely affects socio-economic development.

79.5% of men and 70.5% of women perceived changes in their quality of life (Figure 1). The highest percentage of respondents positively referring to changes in the quality of life were people declaring incomplete higher education (88.2%) and secondary (78.4%). The most critical were people with higher education (40.7%) and primary education (40%).

terem analizowanych danych. Porównania rozkładu wariantów odpowiedzi na poszczególne pytania z kwestionariusza wywiadu dokonano za pomocą testu χ^2 , przyjmując poziom istotności $\alpha \leq 0,05$. Test χ^2 pozwolił na stwierdzenie istnienia zależności między cechami socjodemograficznymi, a postrzeganiem przez respondentów zmian w jakości życia po przystąpieniu miast do sieci Cittaslow.

W badaniu uczestniczyło 61 kobiet i 39 mężczyzn, w wieku od 18 lat do ponad 65 lat. Respondenci deklarowali wykształcenie wyższe (27%), średnie (51%), zawodowe (17%) oraz podstawowe (5%). Największą grupą w badaniu były osoby w wieku 18-25 lat – 40%, respondentów w wieku 46-55 lat było 18%, w wieku 26-35 lat – 17% i ponad 55 lat 14%. Najmniej liczną grupę stanowiły osoby w wieku 36-45 lat – 11%.

Wyniki

Zdecydowana większość respondentów (90%) posiadała wiedzę na temat przynależności miasta do Sieci Miast Cittaslow. Jedynie 10% ogółu respondentów nie posiadała takiej wiedzy, byli to przedstawiciele: Biskupca (3%), Bisztynka i Dobrego Miasta (po 2%) oraz Lidzbarka Warmińskiego, Reszla i Rynu (po 1%).

Wśród uczestników wywiadów 6 z 10 mieszkańców Barczewa, Biskupca, Reszla i Rynu oraz 7 z 10 w przypadku Bisztynka identyfikowała inne miasta należące do Sieci Cittaslow. Przedstawiciele pozostałych miast posiadali niewielką znajomość innych miast należących do Sieci. Wśród znanych miast należących do Sieci Miast Cittaslow badani najczęściej wskazywali: Lidzbark Warmiński (17%), Reszel i Dobre Miasto (odpowiednio po 13%, Olsztynek (11%).

Znaczne różnice w opiniach respondentów dotyczyły zmian w jakości życia mieszkańców miast, jakie nastąpiły po przystąpieniu miasta do Sieci Miast Cittaslow. Najwięcej odpowiedzi dotyczących pozytywnych zmian związanych z członkostwem w Sieci udzielili mieszkańcy: Biskupca, Dobrego Miasta i Lidzbarka Warmińskiego (odpowiednio po 4 z 10 osób), Barczewa, Olsztynek i Pasymia (odpowiednio po 3 z 10 osób). Wśród mieszkańców Rynu, Gołdapi i Bisztynka jedynie 1 z 10 osób zauważyła takie zmiany. Prawie połowa respondentów (46%) twierdziła, iż przynależność ich miasta do Sieci Cittaslow w umiarkowanym stopniu wpływa na rozwój społeczno-gospodarczy. Co trzeci respondent (29%) nie zauważał takiego wpływu, 25% badanych uznało, że przynależność do Sieci Miast Cittaslow w dużym stopniu wpływa na rozwój społeczno-gospodarczy.

Zmiany w jakości życia dostrzegło 79,5% mężczyzn oraz 70,5% kobiet (Rys. 1). Największy odsetek respondentów pozytywnie odnoszących się do zmian jakości życia stanowiły osoby deklarujące wykształcenie niepełne wyższe (88,2%) oraz średnie (78,4%). Najbardziej krytyczne były osoby z wykształceniem wyższym (40,7%) oraz podstawowym (40%).

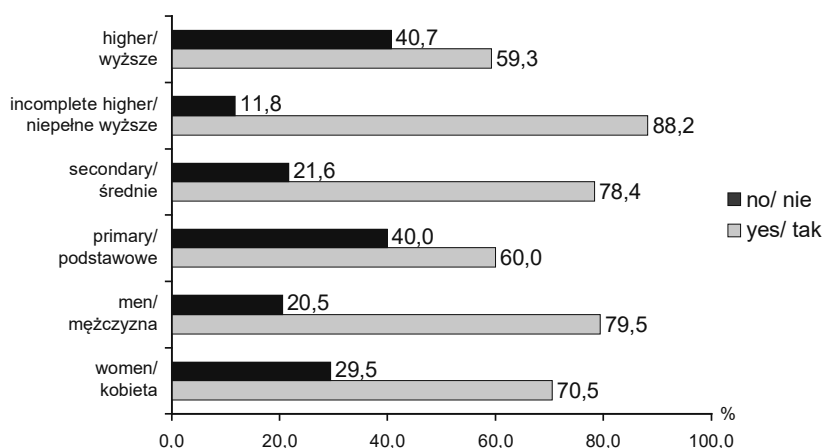

Figure 1. Respondents' perception of changes in the quality of life after the city's accession to the Cittaslow network depending on gender and education

Rysunek 1. Postrzeganie przez respondentów zmian w jakości życia po przystąpieniu miasta do sieci Cittaslow w zależności od płci i wykształcenia

Source: own research.

Źródło: badania własne.

The results of the research indicated the lack of a significantly statistical relationship between gender and the respondents' perception of changes in the quality of life after the city's accession to the Cittaslow network. The education of respondents did not have a significant statistical impact on the analyzed feature.

The inhabitants' perception of changes in the quality of life was dependent on the age of the respondents (Figure 2). The changes were most noticed by people in many 56-65 years (100%) and the youngest respondents (80%). The lack of such changes was emphasized mainly by people over 65 (42.9%).

Wyniki badań wskazały na brak istotnie statystycznej zależności między płcią a postrzeganiem przez respondentów zmian w jakości życia po przystąpieniu miasta do sieci Cittaslow. Wykształcenie respondentów nie miało istotnie statystycznego wpływu na analizowaną cechę.

Percepcja mieszkańców na temat zmian w jakości życia była zależna od wieku respondentów (Rys. 2). Zmiany w największym stopniu dostrzegały osoby w wielu 56-65 lat (100%) oraz najmłodszy badani (80%). Brak takich zmian podkreślały głównie osoby powyżej 65 roku życia (42,9%).

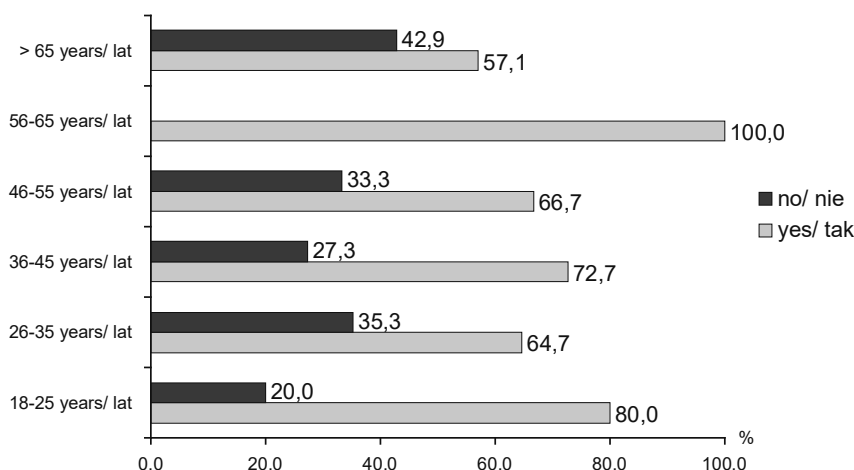

Figure 2. Respondents' perception of changes in the quality of life after the city's accession to the Cittaslow network depending on age

Rysunek 2. Postrzeganie przez respondentów zmian w jakości życia po przystąpieniu miasta do sieci Cittaslow w zależności od wieku

Source: own research.

Źródło: badania własne.

There was no statistically significant relationship between the age of respondents and the perception of changes in the quality of life after the city's accession to the Cittaslow network.

Opinions regarding the impact of membership in the Cittaslow network on selected socio-economic aspects were very diverse in individual cities (Table 1). Membership of cities in the Cittaslow City Network, in the opinion of the majority of respondents from Dobre Miasto, Gołdap, Lidzbark Warmiński and Ryn, affects the increase in the tourist attractiveness of the city. In terms of the creation of new recreational facilities, the changes were noticed by the majority of residents of Dobre Miasto and Lidzbark Warmiński. The improvement of communication accessibility was emphasized by the majority of representatives of Lidzbark Warmiński and Biskupiec.

In the opinion of respondents from 10 cities belonging to the Cittaslow Network, membership in the Network least affects the reduction of unemployment, development of entrepreneurship and the construction or modernization of technical infrastructure. The residents of Barczewo, Bisztynka, Gołdap and Reszla most often expressed such opinions. The measures aimed at improving the quality of life of city dwellers belonging to the Cittaslow network are to improve the quality and accessibility of public services and the condition of public facilities or road infrastructure. The results of the research confirm the opinion of Zadęcka (2018) that in these areas most of the member cities still have a lot to do, which is confirmed by the SWOT analysis, in which the above issues are considered weaknesses of the city.

In the area of technologies and equipment in the field of sub-territorial products, the benefits result from: renewal of historical centers, creation of new or renovation of existing urban green areas and monitoring of the city.

An analysis of the impact of demographic characteristics of respondents such as gender, age and education on the perception of changes in selected socio-economic aspects on the quality of life was conducted. There were no significant differences in the responses of women and men (Table 1). Women compared to men to a greater extent assessed the positive impact of city membership in the Cittaslow Network on such activities as: reduction of unemployment (women - 49.2% of responses, men - 12.8%), creation of recreational facilities (respectively: 36.1% and 23.1%), improvement of transport accessibility (34.4% and 17.9%) development of entrepreneurship (21.3% and 17.9%), modernization of technical infrastructure (16.4% and 10.3%).

Nie stwierdzono zależności istotnej statystycznie między wiekiem respondentów a postrzeganiem przez nich zmian w jakości życia po przystąpieniu miasta do sieci Cittaslow.

Opinie dotyczące stopnia wpływu członkostwa w sieci Cittaslow na wybrane aspekty społeczno-gospodarcze były bardzo zróżnicowane w poszczególnych miastach (Tab. 1). Członkostwo miast w Sieci Miast Cittaslow w opinii większości respondentów z Dobrego Miasta, Gołdapi, Lidzbarka Warmińskiego i Rynu wpływa na wzrost atrakcyjności turystycznej miasta. W zakresie powstania nowych obiektów rekreacyjnych zmiany zauważane były przez większość mieszkańców Dobrego Miasta i Lidzbarka Warmińskiego. Poprawę dostępności komunikacyjnej podkreślała większość przedstawicieli Lidzbarka Warmińskiego oraz Biskupca.

W opinii respondentów z 10 miast należących do Sieci Cittaslow, członkostwo w Sieci w najmniejszym stopniu oddziałuje na zmniejszenie bezrobocia, rozwój przedsiębiorczości oraz budowę lub modernizację infrastruktury technicznej. Najczęściej opinie takie wyrażali mieszkańcy Barczewa, Bisztynka, Gołdapi i Reszla. Działaniami mającymi na celu poprawę jakości życia mieszkańców miast należących do sieci Cittaslow są polepszanie jakości i dostępności usług publicznych oraz stanu obiektów użyteczności publicznej czy infrastruktury drogowej. Wyniki badań potwierdzają opinię Zadęckiej (2018), że w tych obszarach większość miast członkowskich ma jeszcze sporo do zrobienia, co potwierdza analiza SWOT, w której powyższe kwestie są uznawane za słabe strony miasta.

W obszarze technologii i wyposażenia w zakresie subproduktów terytorialnych, korzyści wynikają z: odnowy centrów historycznych, tworzenia nowych lub renowacji istniejących terenów zieleni miejskiej oraz monitoringu miasta.

Przeprowadzono analizę wpływu cech demograficznych respondentów takich jak: płeć, wiek i wykształcenie na postrzeganie zmian wybranych aspektów społeczno-gospodarczych na jakość życia. Nie odnotowano znaczących różnic w odpowiedziach kobiet i mężczyzn (Tab. 1). Kobiety w porównaniu do mężczyzn w większym stopniu oceniły pozytywny wpływ członkostwa miasta w Sieci Cittaslow na takie działania jak: zmniejszenie bezrobocia (kobiety - 49,2% odpowiedzi, mężczyźni - 12,8%), powstanie obiektów rekreacyjnych (odpowiednio: 36,1% i 23,1%), poprawę dostępności komunikacyjnej (34,4% i 17,9%) rozwój przedsiębiorczości (21,3% i 17,9%), modernizację infrastruktury technicznej (16,4% i 10,3%).

Table 1. Perception of the impact of the city's membership in the Cittaslow network on selected socio-economic aspects depending on the gender of the respondents**Tabela 1.** Postrzeganie zmian związanych z przynależnością miasta do sieci Cittaslow na wybrane aspekty społeczno-gospodarcze w zależności od płci respondentów

Selected socio-economic aspects/ Wybrane aspekty społeczno -gospodarcze	Level of influence/ Stopień zmian	Gender/ Płeć	
		women/ kobieta	men/ mężczyzna
		% of responses/ % wskazań	
Environmental protection/ Ochrona środowiska	high impact/ duży	27,9	30,8
	average impact/ średni	60,7	48,7
	no impact/ brak	11,5	20,5
The increase in tourist attractiveness of the city/ Wzrost atrakcyjności turystycznej miasta	high impact/ duży	39,3	41,0
	average impact/ średni	49,2	43,6
	no impact/ brak	11,5	15,4
Entrepreneurship development/ Rozwój przedsiębiorczości	high impact/ duży	21,3	17,9
	average impact/ średni	47,5	38,5
	no impact/ brak	31,1	43,6
Modernization of technical infrastructure/ Modernizacja infrastruktury technicznej	high impact/ duży	16,4	10,3
	average impact/ średni	52,5	53,8
	no impact/ brak	31,1	35,9
Construction of recreational facilities/ Powstanie obiektów rekreacyjnych	high impact/ duży	36,1	23,1
	average impact/ średni	39,3	56,4
	no impact/ brak	24,6	20,5
Improving transport accessibility/ Poprawa dostępności komunikacyjnej	high impact/ duży	34,4	17,9
	average impact/ średni	39,3	48,7
	no impact/ brak	26,2	33,3
Reducing unemployment/ Zmniejszenie bezrobocia	high impact/ duży	49,2	12,8
	average impact/ średni	32,8	30,8
	no impact/ brak	18,0	56,4

Source: own research.

Źródło: badania własne.

Men in their answers were more critical and pointed out the lack of influence of the City's membership in the Cittaslow Network on reducing unemployment (men - 56.4%, women - 18%), entrepreneurship development (43.6% and 31.1% respectively) and protection environment (20.5% and 11.5%).

The analysis of the influence of age on the perception of the degree of change in selected socio-economic aspects on the quality of life showed a large variation in the respondents' answers (Table 2).

Major changes in activities related to environmental protection were noticed by respondents aged over 65 (57.1% of respondents) and people aged 26 to 35 (41.2%). Membership in the Cittaslow Network affects the increase in the tourist attractiveness of cities in the opinion of the oldest respondents (100%) and aged 46-55 (50%). The respondents aged over 56 assessed major changes regarding the modernization of technical infrastructure, the creation of recreational facilities and the improvement of transport accessibility.

Mężczyźni w swoich odpowiedziach byli bardziej krytyczni i wskazywali na brak wpływu członkostwa miasta w Sieci Cittaslow na zmniejszenie bezrobocia (mężczyźni - 56,4%, kobiety - 18%), rozwój przedsiębiorczości (odpowiednio 43,6% i 31,1%) oraz ochronę środowiska (20,5% i 11,5%).

Analiza wpływu wieku na postrzeganie stopnia zmian wybranych aspektów społeczno-gospodarczych na jakość życia wykazała duże zróżnicowanie odpowiedzi respondentów (Tab. 2).

Duże zmiany dotyczące działań związanych z ochroną środowiska dostrzegali respondenci w wieku powyżej 65 lat (57,1% odpowiedzi) oraz osoby w wieku od 26 do 35 lat (41,2%). Członkostwo w Sieci Cittaslow wpływa na wzrost atrakcyjności turystycznej miast w opinii respondentów najstarszych (100%) oraz w wieku 46-55 lat (50%). Badani powyżej 56 roku życia ocenili duże zmiany dotyczące modernizacji infrastruktury technicznej, powstania obiektów rekreacyjnych oraz poprawy dostępności komunikacyjnej.

Table 2. Perception of the impact of the city's membership in the Cittaslow network on selected socio-economic aspects depending on the age of the respondents**Tabela 2.** Postrzeganie zmian związanych z przynależnością miasta do sieci Cittaslow na wybrane aspekty społeczno-gospodarcze w zależności od wieku respondentów

Selected socio-economic aspects/ Wybrane aspekty społeczno- gospodarcze	Level of influence/ Stopień zmian	Age/ Wiek					
		18-25	26-35	36-45	46-55	56-65	>65
		% of responses/					
Environmental protection/ Ochrona środowiska	high impact/ duży	25	41,2	18,2	22,2	28,6	57,1
	average impact/ średni	55	41,2	72,7	72,2	42,9	42,9
	no impact/ brak	20	17,6	9,1	5,6	28,6	0
The increase in tourist attractiveness of the city/ Wzrost atrakcyjności turystycznej miasta	high impact/ duży	27,5	35,3	36,4	50	42,9	100
	average impact/ średni	55	47,1	54,5	38,9	57,1	0
	no impact/ brak	17,5	17,6	9,1	11,1	0	0
Entrepreneurship development/ Rozwój przedsiębiorczości	high impact/ duży	15	17,6	18,2	27,8	28,6	28,6
	average impact/ średni	52,5	41,2	36,4	27,8	57,1	42,9
	no impact/ brak	32,5	41,2	45,5	44,4	14,3	28,6
Modernization of technical infrastructure/ Modernizacja infrastruktury technicznej	high impact/ duży	5	5,9	9,1	16,7	42,9	57,1
	average impact/ średni	60	52,9	72,7	44,4	14,3	42,9
	no impact/ brak	35	41,2	18,2	38,9	42,9	0
Construction of recreational facilities/ Powstanie obiektów rekreacyjnych	high impact/ duży	27,5	23,5	45,5	22,2	42,9	57,1
	average impact/ średni	50	52,9	18,2	50	42,9	42,9
	no impact/ brak	22,5	23,5	36,4	27,8	14,3	0
Improving transport accessibility/ Poprawa dostępności komunikacyjnej	high impact/ duży	22,5	23,5	18,2	22,2	57,1	71,4
	average impact/ średni	52,5	41,2	54,5	33,3	28,6	14,3
	no impact/ brak	25	35,3	27,3	44,5	14,3	14,3
Reducing unemployment/ Zmniejszenie bezrobocia	high impact/ duży	10	23,5	27,3	16,7	14,3	14,3
	average impact/ średni	45	29,4	18,2	22,2	0	42,9
	no impact/ brak	45	47,1	54,5	61,1	85,7	42,9

Source: own research.

Źródło: badania własne.

Regardless of the age of the respondents, they were the most critical of reducing unemployment. In addition, the respondents' opinions indicated the lack of influence of membership in the Cittaslow Network in relation to the development of entrepreneurship, improvement of communication accessibility and modernization of technical infrastructure.

The opinions of the youngest respondents differed significantly from the oldest answers, mainly in the field of activities related to: environmental protection, increase in the tourist attractiveness of the city, modernization of technical infrastructure and the creation of recreational facilities. In these areas, younger respondents were definitely more critical than older people. The results of the research may indicate different expectations of city dwellers, especially young people, for whom the city's belonging to the Cittaslow Network is not a tool to improve their quality of life.

The analysis of the impact of education on the perception of the degree of change in selected socio-economic aspects on the quality of life showed a differentiation of respondents' answers (Table 3).

Niezależnie od wieku respondentów, najbardziej krytycznie odnieśli się oni do zmniejszenia bezrobocia. Ponadto, opinie badanych wskazywały na brak wpływu członkostwa w Sieci Cittaslow w odniesieniu do rozwoju przedsiębiorczości, poprawy dostępności komunikacyjnej oraz modernizacji infrastruktury technicznej.

Opinie najmłodszych respondentów znacznie różniły się od odpowiedzi najstarszych, głównie w zakresie działań związanych z: ochroną środowiska, wzrostem atrakcyjności turystycznej miasta, modernizacją infrastruktury technicznej oraz powstaniem obiektów rekreacyjnych. W tych obszarach młodzi respondenci byli zdecydowanie bardziej krytyczni od osób starszych. Wyniki badań mogą świadczyć o odmiennych oczekiwaniach mieszkańców miast, zwłaszcza osób młodych, dla których przynależność miasta do Sieci Cittaslow nie stanowi narzędzia do poprawy ich jakości życia.

Analiza wpływu wykształcenia na postrzeganie stopnia zmian wybranych aspektów społeczno-gospodarczych na jakość życia wykazała zróżnicowanie odpowiedzi respondentów (Tab. 3).

Table 3. Perception of the impact of the city's membership in the Cittaslow network on selected socio-economic aspects depending on the education of respondents**Tabela 3.** Postrzeganie zmian związanych z przynależnością miasta do sieci Cittaslow na wybrane aspekty społeczno-gospodarcze w zależności od wykształcenia respondentów

Selected socio-economic aspects/ Wybrane aspekty społeczno- gospodarcze	Level of influence/ Stopień zmian	Education/ Wykształcenie			
		primary/ podstawowe	secondary/ średnie	incomplete higher/ niepełne wyższe	higher/ wyższe
		% of responses/ wskazań			
Environmental protection/ Ochrona środowiska	high impact/ duży	40,0	21,6	23,5	44,4
	average impact/ średni	40,0	60,8	58,8	48,1
	no impact/ brak	20,0	17,6	17,6	7,4
The increase in tourist attractiveness of the city/ Wzrost atrakcyjności turystycznej miasta	high impact/ duży	60,0	41,2	35,3	37,0
	average impact/ średni	40,0	47,1	52,9	44,4
	no impact/ brak	0,0	11,8	11,8	18,5
Entrepreneurship development/ Rozwój przedsiębiorczości	high impact/ duży	20,0	27,5	5,9	14,8
	average impact/ średni	80,0	35,3	58,8	44,4
	no impact/ brak	0,0	37,3	35,3	40,7
Modernization of technical infrastructure/ Modernizacja infrastruktury technicznej	high impact/ duży	40,0	17,6	5,9	7,4
	average impact/ średni	40,0	56,9	52,9	48,1
	no impact/ brak	20,0	25,5	41,2	44,4
Construction of recreational facilities/ Powstanie obiektów rekreacyjnych	high impact/ duży	60,0	37,3	23,5	18,5
	average impact/ średni	20,0	41,2	52,9	55,6
	no impact/ brak	20,0	21,6	23,5	25,9
Improving transport accessibility/ Poprawa dostępności komunikacyjnej	high impact/ duży	20,0	31,4	29,4	22,2
	average impact/ średni	40,0	45,1	35,3	44,4
	no impact/ brak	40,0	23,5	35,3	33,3
Reducing unemployment/ Zmniejszenie bezrobocia	high impact/ duży	20,0	13,7	11,8	22,2
	average impact/ średni	40,0	29,4	35,3	33,3
	no impact/ brak	40,0	56,9	52,9	44,4

Source: own research.

Źródło: badania własne.

In the opinion of respondents declaring their basic education, membership in the Cittaslow Network contributes to a large extent to the increase in the tourist attractiveness of the city and the creation of recreational facilities (60% of answers, respectively). At the same time, a large percentage of this group of people pointed to the lack of impact on improving communication accessibility and reducing unemployment (respectively 40% of responses).

Respondents declaring higher education observed large changes in activities aimed at environmental protection (44.4% of responses) and an increase in tourist attractiveness (37%). At the same time, they pointed to the lack of connection between the city's membership in Cittaslow and the modernization of technical infrastructure and reduction of unemployment (respectively 44.4% of responses), entrepreneurship development (40.7%) and improved communication accessibility (33.3%).

Regardless of their education, the respondents' indications were consistent with a large impact on the tourist attractiveness of the city and no changes in reducing unemployment and improving communication accessibility. The results of the

W opinii respondentów deklarujących wykształcenie podstawowe członkostwo w Sieci Cittaslow przyczynia się w dużym stopniu do wzrostu atrakcyjności turystycznej miasta oraz powstania obiektów rekreacyjnych (odpowiednio po 60% odpowiedzi). Jednocześnie duży odsetek z tej grupy osób wskazywał na brak wpływu na poprawę dostępności komunikacyjnej oraz zmniejszenie bezrobocia (odpowiednio po 40% odpowiedzi).

Respondenci deklarujący wykształcenie wyższe zaobserwowali duże zmiany w zakresie działań mających na celu ochronę środowiska (44,4% odpowiedzi) oraz wzrost atrakcyjności turystycznej (37%). Wskazywali oni jednocześnie na brak związku pomiędzy członkostwem miasta w Cittaslow a modernizacją infrastruktury technicznej i zmniejszeniem bezrobocia (odpowiednio po 44,4% odpowiedzi), rozwojem przedsiębiorczości (40,7%) oraz poprawą dostępności komunikacyjnej (33,3%).

Niezależnie od wykształcenia, wskazania respondentów były zgodne w odniesieniu do dużego wpływu na atrakcyjność turystyczną miasta oraz braku zmian w zakresie zmniejszenia bezrobocia i poprawy dostępności komunikacyjnej. Wyniki badań mogą

research may indicate similar expectations of the inhabitants of Cittaslow cities in relation to the effects resulting from membership in the Network.

Conclusions

All the time new cities are applying for their entry into the Cittaslow Cities Network, each town shall try to be unique, and they share a common goal - to live more slowly, or live better. The conducted research indicated that the membership of cities in the Network is identifiable for the vast majority of respondents who also know other cities belonging to the Network.

Unfortunately, the vast majority of respondents have identified the accession to the Cittaslow town with the improvement of quality of life, which does not confirm the hypothesis adopted for testing. The actions that have been implemented in projects related to improving the quality of life have been recognized by the people of Lidzbark, Biskupca and Dobre Miasto, or cities that are among the longest Network. Opinions of Cittaslow residents regarding the changes that occurred after joining the Network were dependent on the age and education of the respondents.

Based on the obtained results it can be stated that the accession to the Cittaslow towns is strictly promotional action, whose main objective is to raise funds to projects promoting the idea of Cittaslow and gain promotion opportunities by participating in various events of international importance. Opinion city representatives representing the Cittaslow network indicates that the majority of the inhabitants of the cities belonging to the Polish Cittaslow do not see significant results, which are established in the documents and strategies. Time will tell if membership in the Cittaslow City Network will translate into a change in the style and standard of living of the inhabitants of Polish towns.

References/ Literatura:

- Banachowicz, B., Danielewicz, J. (2006). Współrzędzenie jako czynnik zrównoważonego rozwoju miast – przykład łódzki. W: J. Stodczyk, D. Rajchel (red.), *Polityka zrównoważonego rozwoju oraz instrumenty zarządzania miastem* (s. 59-76). Opole: Uniwersytet Opolski.
- Cittaslow – inna strona nowoczesności*. Retrieved from: <https://cittaslowpolska.pl/index.php/pl/>.
- Cudowska-Sojko, A. (2012). Zrównoważony rozwój a globalizacja konsumpcji. *Handel Wewnętrzny* (1), 16-24.
- Czubała, A. (2011). Rola konsumentów w realizacji koncepcji społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw. *Konsumpcja i Rozwój*, 1, 58-66.
- Domeradzki, P., Tyburski, W. (2011). Podstawy edukacji i kształtowania świadomości społecznej w duchu zrównoważonego rozwoju. W: W. Tyburski (red.), *Zasady kształtowania postaw sprzyjających wdrażaniu zrównoważonego rozwoju* (s. 233-281). Toruń: Wydawnictwo Naukowe UMK.
- Farelnik, E., Stanowiska, A. (2016). Smart city, slow city and smart slow city as development models of modern cities. *Olsztyn Economic Journal*, 11(4), 359-370.
- Hill, D. (2010). *Emocjonika*. Poznań: Dom Wydawniczy Rebis.
- Kąkol, A. (2012). Cittaslow - szczęśliwe miasteczka. *Filiżanka Smaków*, 3(31), 2-3.
- Kiełczewski, D. (2004). *Konsumpcja a perspektywy trwałego i zrównoważonego rozwoju*. Białystok: Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku.
- Kramer, J. (2011). Konsumpcja – ewolucja ról i znaczeń. *Konsumpcja i Rozwój*, 1, 5-15.
- Basantani, M. (2008). *Plans for Foster's Masdar Carbon Neutral City Debut*. Retrieved from: https://inhabitat.com/plans-unveiled-for-worlds-first-zero-carbon-zero-waste-city-masdar-city/foster_mada41.
- Mróz, B. (2010). Dyskretny urok konsumpcjonizmu. Szkic do portretu konsumenta XXI wieku. W: A. M. Zawadzka, M. Górnik-Durose (red.), *Życie w konsumpcji, konsumpcja w życiu* (s. 15-33). Sopot: GWP.

świadczą o podobnych oczekiwaniach mieszkańców miast Cittaslow w stosunku do efektów wynikających z członkostwa w Sieci.

Podsumowanie

Cały czas nowe miasta aplikują do przyjęcia ich do Sieci Miast Cittaslow, każde miasteczko członkowskie stara się być wyjątkowe, a łączy je wspólny cel – żyć wolniej, czyli żyć lepiej. Przeprowadzone badania wskazały, iż członkostwo miast w Sieci jest identyfikowalne dla zdecydowanej większości respondentów, którzy znają również inne miasta należące do Sieci.

Niestety zdecydowana większość respondentów nie utożsamiała przystąpienia miasta do Sieci Cittaslow z poprawą jakości życia mieszkańców, co nie potwierdza przyjętej do badań hipotezy. Działania, które zostały zrealizowane w ramach projektów związanych z poprawą jakości życia mieszkańców zostały dostrzeżone przez mieszkańców Lidzbarka Warmińskiego, Biskupca i Dobrego Miasta, czyli miast, które najdłużej należą do Sieci. Opinie mieszkańców miast Cittaslow na temat zmian, jakie nastąpiły po wstąpieniu do Sieci zależne były od wieku i wykształcenia respondentów.

Na podstawie uzyskanych wyników badań można stwierdzić, iż przystąpienie miast do Sieci Cittaslow jest działaniem stricte promocyjnym, którego głównym celem jest pozyskanie środków finansowych z projektów promujących ideę Cittaslow oraz uzyskanie możliwości promocji poprzez uczestnictwo w różnego rodzaju imprezach o randze międzynarodowej. Opinia przedstawicieli miast reprezentujących Sieć Cittaslow wskazuje, że mieszkańcy większości polskich miast należących do Sieci Cittaslow nie widzą znaczących efektów, jakie zakładane są w dokumentach i strategiach. Czas pokaże, czy członkostwo w Sieci Miast Cittaslow będzie przekładało się na zmianę stylu i poziomu życia mieszkańców polskich miasteczek.

13. Presenza, A., Abbate, T., Perano, M. (2015). The Cittaslow certification and its effects on sustainable tourism governance, *Enlightening Tourism. A Pathmaking Journal*, 5(1), 40-64.
14. Radstrom, S. (2011). A Place-Sustaining Framework for Local Urban Identity: An Introduction and History of Cittaslow. *Italian Journal of Planning Practice*, 1(1), 90-113.
15. Semmens, J., Freeman, C. (2012). The Value of Cittaslow as an Approach to Local Sustainable Development. *A New Zealand Perspective, International Planning Studies*, 17(4), 353-375. <https://doi.org/10.1080/13563475.2012.726851>
16. Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego (2015). *Cittaslow Vademecum*. Olsztyn: Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego.
17. Włodarczyk-Śpiewak, K. (2011). Współczesne zachowania konsumpcyjne polskiego społeczeństwa. W: K. Hanusik, A. Dudek (red.), *Rynkowe i społeczne efekty konsumpcji* (s. 11-30). Opole: Uniwersytet Opolski.
18. Zaděcka, E. (2017). Zrównoważony rozwój małych miast w świetle warunków i wymogów stowarzyszenia Cittaslow. *Zeszyty Naukowe Politechniki Częstochowskiej Zarządzanie*, 25(2), 35-48. <https://doi.org/10.17512/znpcz.2017.1.2.03>
19. Zaděcka, E. (2018). Cittaslow – koncepcja dobrego życia w małym mieście. *Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach*, 348, 129-143.